INTEGRAAL VEILIGHEIDS PLAN

2027 - 2030

Gemeente Aalten

gemeente Berkelland

gemeente Oost Gelre

gemeente Winterswijk

INHOUDS-OPGAVE

INLEIDING **3**
1.1. Reikwijdte beleid 5
TERUGBLIK IVP 2023-2026 **7**
2.1 Ondermijning 7
2.2 Zorg & Veiligheid 8
2.3 Jeugd & Veiligheid 9
2.4 Digitale veiligheid 11
2.5 Leefbaarheid 12
RANDVOORWAARDEN EN AANDACHTSPUNTEN **13**
STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN **16**
4.1 Ondermijning 16
4.2 Zorg & Veiligheid 17
4.3 Jeugd & Veiligheid 18
4.4 Digitale veiligheid 21
4.5 Maatschappelijke weerbaarheid 22
VERVOLG **23**

©Stan Bouman

1.

INLEIDING

Voor u ligt het Integraal Veiligheidsplan (IVP) Achterhoek Oost 2027-2030. Deze is opgesteld door de gemeenten Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Met dit plan geven de gemeenten gezamenlijk richting aan de strategische doelstellingen voor de komende vier jaar. Het IVP Achterhoek Oost 2027-2030 is de opvolger van het IVP Achterhoek Oost 2023-2026 en sluit aan bij actuele veiligheidsrisico's en ontwikkelingen die van invloed zijn op de veiligheid en leefbaarheid in de regio.

Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor een prettige en leefbare samenleving. Inwoners, ondernemers en bezoekers moeten kunnen wonen, werken, ondernemen en recreëren in een omgeving die veilig is en ook als veilig wordt ervaren. Het waarborgen van de openbare orde en veiligheid vraagt om voortdurende aandacht. Veel veiligheidsvraagstukken blijven herkenbaar ten opzichte van de vorige beleidsperiode, maar de context waarin deze zich voordoen ontwikkelt zich verder. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben invloed op de aard en omvang van risico's. In Achterhoek Oost is zichtbaar dat fysieke, sociale en digitale veiligheidsvraagstukken steeds vaker met elkaar verweven raken. Digitale componenten spelen daarbij een steeds grotere rol binnen criminaliteit en slachtofferschap. Daarnaast vragen maatschappelijke spanningen, polarisatie, extremisme en radicalisering om aandacht, omdat zij gevolgen kunnen hebben voor de maatschappelijke weerbaarheid en het veiligheidsgevoel.

Het effectief signaleren en aanpakken van deze ontwikkelingen vraagt om structurele samenwerking en een goede informatie-uitwisseling met zorg- en veiligheidspartners. De gemeenten in Achterhoek Oost werken al jarenlang intensief samen op het gebied van openbare orde en veiligheid. Deze samenwerking blijft ook in de periode 2027-2030 essentieel. Veiligheidsvraagstukken houden zich niet aan de gemeentegrenzen en raken vaak meerdere beleidsterreinen tegelijk. Een gezamenlijke integrale aanpak vergroot de slagkracht bij het voorkomen, signaleren en aanpakken van criminaliteit, overlast en andere veiligheidsproblemen. Ook draagt deze aanpak eraan bij dat de mogelijkheid op een waterbedeffect wordt ingedamd.

Een integrale aanpak vindt echter niet alleen plaats tussen gemeenten onderling. Ook de samenwerking met veiligheidspartners is hierbij cruciaal. De gemeenten werken samen met onder andere de politie, Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), Veiligheidsregio Noord- en Oost- Gelderland (VNOG), onderwijsinstellingen en zorg- en welzijnsorganisaties. Door deze samenwerking kunnen preventie, zorg, toezicht, handhaving en opsporing beter op elkaar worden afgestemd. Daarnaast zijn er bepaalde veiligheidsvraagstukken die een grensoverschrijdend karakter kunnen hebben, vanwege de ligging van Achterhoek Oost aan de Duitse grens. Het blijven verkennen en ontwikkelen van deze samenwerking aan beide zijden van de grens blijft daarom van belang.

De prioriteiten uit dit IVP zijn gebaseerd op het Risicoprofiel Achterhoek Oost 2027-2030. Dit risicoprofiel brengt de belangrijkste veiligheidsrisico's, trends en ontwikkelingen voor de vier gemeenten in beeld. Het profiel is opgesteld aan de hand van vragenlijsten en interviews met medewerkers van verschillende gemeenten en zorg- en veiligheidspartners. Daarnaast is gebruikgemaakt van beschikbare data: geregistreerde misdaadcijfers en overlastregistraties via Datalab GO. Op basis van deze kwalitatieve en kwantitatieve informatie is een regionaal veiligheidsbeeld opgesteld en zijn de prioriteiten voor dit IVP bepaald.

Uit het risicoprofiel blijkt dat verschillende veiligheidsvraagstukken uit de vorige beleidsperiode ook de komende jaren actueel blijven. Tegelijkertijd vragen enkele ontwikkelingen om nieuwe accenten en een andere strategische koers. Op basis van het risicoprofiel zijn voor de periode 2027-2030 vijf prioritaire thema's benoemd:

- Ondermijning
- Zorg & Veiligheid
- Jeugd & Veiligheid
- Digitale Veiligheid
- Maatschappelijke Weerbaarheid

Deze thema's vormen de gezamenlijke focus van het veiligheidsbeleid in Achterhoek Oost voor de komende vier jaar. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor ontwikkelingen die meerdere thema's raken, zoals druk op de beschikbare capaciteit binnen het veiligheidsdomein, de grensligging van de regio en het versterken van de weerbaarheid van inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en lokale overheid.

De concrete uitvoering van de prioriteiten en strategische ambities, die zijn benoemd in dit plan, worden jaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Hierdoor blijft het mogelijk om flexibel in te spelen op actuele ontwikkelingen, nieuwe risico's, veranderende omstandigheden en lokale accenten. Op deze manier werken de gemeenten Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk samen met hun partners aan een veilige, weerbare en leefbare regio Achterhoek Oost.

1.1. REIKWIJDTE BELEID

Dit IVP richt zich op de veiligheidsvraagstukken waarop de gemeente, samen met haar partners, daadwerkelijk invloed kan uitoefenen. Het regionale risicoprofiel van de VNOG valt buiten de reikwijdte van dit IVP. De risico's die hierin zijn opgenomen, zoals crises, rampen en verstoringen van vitale processen, zijn belegd binnen de verantwoordelijkheden van de VNOG en de crisisbeheersingsorganisatie.

In het vorige IVP was leefbaarheid een afzonderlijke prioriteit. Hoewel leefbaarheid in deze beleidsperiode niet langer als zelfstandig thema is opgenomen, blijft het een belangrijk uitgangspunt binnen het veiligheidsbeleid. Leefbaarheid hangt nauw samen met de gekozen prioriteiten en kan worden gezien als een resultaat van de gezamenlijke inzet op deze thema's. Door veiligheidsvraagstukken integraal aan te pakken, werken we tegelijkertijd aan een veilige, prettige en leefbare omgeving voor onze inwoners.

Daarentegen is ten opzichte van de vorige beleidsperiode maatschappelijke weerbaarheid nadrukkelijker naar voren gekomen als veiligheidsvraagstuk. Bij het opstellen van het risicoprofiel werden onderwerpen als polarisatie, radicalisering, extremisme, desinformatie, dreiging en intimidatie richting bestuur, afnemend vertrouwen in de overheid en het afnemende gezag van politie en andere autoriteiten regelmatig genoemd. Om die reden maakt maatschappelijke weerbaarheid onderdeel uit van de reikwijdte van dit IVP. Daarbij onderscheiden we dit thema nadrukkelijk van het bredere weerbaarheidstraject dat binnen de kaders van de VNOG wordt ontwikkeld. Maatschappelijke weerbaarheid binnen het IVP richt zich daarentegen op ontwikkelingen die de sociale stabiliteit, leefbaarheid en verbondenheid binnen de gemeente beïnvloeden. De samenleving staat onder druk van snelle maatschappelijke en digitale ontwikkelingen, waardoor tegenstellingen tussen groepen zichtbaarder kunnen worden en discussies zich steeds vaker online afspelen. Hoewel dit niet direct hoeft te leiden tot veiligheidsincidenten, kan het wel gevolgen hebben voor het veiligheidsgevoel, de sociale cohesie en het vertrouwen in de overheid en maatschappelijke instellingen. In sommige gevallen kan dit leiden tot spanningen, weerstand tegen overheidsbesluiten of zelfs dreiging en intimidatie richting bestuurders en publieke functionarissen.

Bestuursafspraken Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland

Zoals hierboven beschreven, is maatschappelijke weerbaarheid binnen dit IVP als één van de prioriteiten opgenomen. De invulling daarvan moet daarbij worden onderscheiden van de bredere opgave op het gebied van weerbaarheid en veerkracht, zoals deze onder meer door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de VNOG wordt opgepakt. Deze opgave kent een concretere maar ook bredere reikwijdte dan de prioriteit maatschappelijke weerbaarheid binnen dit IVP en omvat verschillende onderdelen die de gehele gemeentelijke organisatie en samenleving raken. Het gaat daarmee niet uitsluitend om openbare orde en veiligheid en crisisbeheersing, maar ook om bijvoorbeeld de continuïteit en weerbaarheid van de gemeentelijke organisatie, de fysieke leefomgeving, het sociaal domein, communicatie en de samenwerking met regionale en landelijke partners.

De opgave weerbaarheid en veerkracht wordt daarom niet als afzonderlijke prioriteit in dit IVP opgenomen. De betreffende bestuursafspraken, acties en ontwikkelingen worden binnen de daarvoor bestaande regionale en landelijke kaders opgepakt. Hiermee wordt voorkomen dat werkzaamheden en acties dubbel worden opgenomen in het IVP en het jaarlijkse uitvoeringsplan, terwijl deze via de VNOG reeds zijn belegd. Dit neemt niet weg dat bestuursafspraken weerbaarheid en veerkracht vanuit de VNOG een belangrijk onderdeel vormen van het gemeentelijke werk. Waar de opgave raakt aan de prioriteiten en activiteiten uit dit IVP, wordt hier uiteraard verbinding mee gelegd. De bredere opgave vraagt echter om een gemeentebrede benadering en is daarmee niet uitsluitend een veiligheidsopgave.

2.

TERUGBLIK IVP 2023-2026

2.1 ONDERMIJNING

In de afgelopen beleidsperiode is de aanpak van ondermijning binnen de gemeente verder versterkt en geprofessionaliseerd. Een belangrijk speerpunt was het vergroten van de bewustwording rondom ondermijning. Binnen de gemeentelijke organisaties is actief geïnvesteerd in het herkennen en melden van signalen van ondermijning. Daarnaast zijn inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties geïnformeerd over de risico's, signalen en mogelijkheden om verdachte situaties te melden. Hierdoor is de alertheid op ondermijnende activiteiten toegenomen en weten betrokken partijen beter welke bijdrage zij kunnen leveren aan een veilige leefomgeving.

De gemeenten nemen jaarlijks deel aan de Week tegen Ondermijning, een regionaal initiatief van de gemeenten binnen de VNOG, het RIEC, de politie en andere samenwerkingspartners. Tijdens deze week worden uiteenlopende activiteiten georganiseerd om kennis te delen, bewustwording te vergroten en de samenwerking in de aanpak van ondermijning te versterken. Daarnaast werden samen met partners zoals de politie, Belastingdienst en het Openbaar Ministerie controles uitgevoerd in risicobranches en op locaties waar signalen van ondermijnende activiteiten aanwezig waren. Een belangrijke ontwikkeling was de oprichting van het Interventieteam Achterhoek Oost (ITA-O) in 2025.

Dit team, bestaande uit BOA's uit de gemeenten Achterhoek Oost en een politiemedewerker, voert wekelijks gezamenlijke controles uit. Deze structurele samenwerking versterkt zowel de informatiepositie als de kennis en ervaring van de betrokken medewerkers. Deze integrale controles resulteerden niet alleen in concrete interventies, maar leverden ook waardevolle informatie op over de aard en omvang van ondermijning binnen de gemeente. Instrumenten zoals de Wet Bibob, de Opiumwet, de Algemene Plaatselijke Verordening en een regionaal beleidsplan voor de aanpak van mensenhandel, zijn ingezet om criminele activiteiten te voorkomen en te verstoren. Waar nodig zijn bestuurlijke maatregelen genomen, waaronder sluitingen van panden of het opleggen van een last onder dwangsom.

Ook regionaal is er intensief samengewerkt door deelname aan projecten zoals Ariadne (ondersteuning bij toezicht op vakantieparken), Theseus (ondersteuning bij toezicht op bedrijventerreinen) en Feniks (ondersteuning bij de uitvoering van de Wet Bibob). Hierdoor kunnen signalen en informatie van verschillende partners worden samengebracht en geanalyseerd. Hierdoor ontstond een beter inzicht in risico's en kunnen interventies gerichter worden voorbereid en uitgevoerd. Tegelijkertijd is gewerkt aan het versterken van de informatiepositie. Signalen uit onder meer Meld Misdaad Anoniem, toezicht en handhaving, vergunningverlening en externe partners worden steeds beter met elkaar verbonden binnen de wettelijke kaders. Daarnaast participeert de gemeente in een pilot voor een gespecialiseerd zaaksysteem voor ondermijningscasuïstiek, die voor de periode 2025-2026 gefinancierd werd vanuit de Landelijke Versterkingsgelden aanpak ondermijning.

Ondanks de geboekte resultaten blijft ondermijnende criminaliteit een complex en veranderlijk vraagstuk, waardoor een sterke informatiepositie, regionale samenwerking en een integrale aanpak ook de komende jaren essentieel blijft.

2.2 ZORG & VEILIGHEID

Binnen het thema Zorg & Veiligheid is de samenwerking tussen gemeenten, zorg- en veiligheidspartners de afgelopen beleidsperiode verder versterkt. Door structureel overleg, gezamenlijke casusbesprekingen en een nauwe samenwerking met ketenpartners worden signalen eerder herkend en kan er sneller passende ondersteuning worden ingezet. De persoonsgerichte en integrale aanpak heeft zich verder ontwikkeld, waardoor zorg- en veiligheidsvraagstukken beter in samenhang kunnen worden opgepakt. Hiermee wordt bijgedragen aan het voorkomen van overlast, escalatie, uitbuiting en criminaliteit en aan een effectievere ondersteuning van kwetsbare inwoners. De regisseurs Zorg & Veiligheid hebben hierbij een belangrijke verbindende en coördinerende rol vervuld.

Binnen alle gemeenten van Achterhoek Oost zijn aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling en aandachtsfunctionarissen mensenhandel actief. Hierdoor is de signalering van mogelijke situaties van huiselijk geweld, kindermishandeling en mensenhandel verbeterd en kunnen meldingen en casussen sneller en effectiever worden opgepakt in samenwerking met zorg- en veiligheidspartners.

Daarnaast is er geïnvesteerd in het herkennen van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Professionals zijn ondersteund in het toepassen van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Hiermee wordt bijgedragen aan een tijdige inzet van hulp en bescherming voor kwetsbare inwoners en gezinnen.

Ook op regionaal niveau is intensief samengewerkt aan de verdere ontwikkeling van het domein Zorg & Veiligheid. Gemeenten uit Achterhoek Oost zijn actief vertegenwoordigd in diverse projectgroepen, werkgroepen en stuurgroepen binnen de regio Noord- en Oost-Gelderland. Vanuit deze betrokkenheid is bijgedragen aan de ontwikkeling, implementatie en borging van regionale initiatieven en samenwerkingsafspraken. Een belangrijk onderdeel hiervan is de herijking van de governance binnen Zorg & Veiligheid, gericht op het realiseren van een heldere en toekomstbestendige samenwerkings- en besluitvormingsstructuur. Deze wordt nader uitgewerkt waarbij er wordt toegewerkt naar een heldere, toekomstbestendige en goed geborgde governance die de samenwerking en besluitvorming binnen Zorg & Veiligheid ondersteunt. Daarnaast heeft de tijdelijke inzet van een verandermanager voor het Zorg- en Veiligheidshuis bijgedragen aan de voorbereiding en implementatie van de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS). Ook is, mede dankzij een subsidie van ZonMw, het project Domeinoverstijgend Samenwerking in de aanpak van Onbegrepen Gedrag NOG gestart. Het project richt zich op het ontwikkelen van een samenhangende en domeinoverstijgende aanpak voor personen met onbegrepen gedrag, waarbij de verbinding tussen zorg, veiligheid en het sociaal domein centraal staat. Het project loopt door tot 2028.

2.3 JEUGD & VEILIGHEID

In de afgelopen beleidsperiode is ingezet op het voorkomen en tegengaan van jeugdoverlast, jeugdcriminaliteit en middelengebruik onder jongeren. Daarbij stond het vroegtijdig in beeld krijgen van kwetsbare en risicojongeren centraal, evenals het versterken van de samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners. Door de nauwe samenwerking tussen gemeenten, jongerenwerk, onderwijs, politie en zorgpartners is ingezet op preventie, vroegsignalering en een persoonsgerichte aanpak. Jongeren met complexe problematiek, zoals schulden, schoolverzuim, middelengebruik of problemen in de thuissituatie, konden hierdoor eerder passende ondersteuning ontvangen. Daarnaast is aandacht besteed aan het monitoren van jeugdgroepen en locaties waar overlast werd ervaren. Ook is actief ingezet op het voorkomen van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. Samen met partners zijn diverse preventieve activiteiten uitgevoerd, waaronder voorlichtingen op scholen, Halt-loketten op evenementen en bewustwordingscampagnes gericht op jongeren en hun ouders. De afgelopen jaren hebben laten zien dat een combinatie van preventie, toezicht en samenwerking essentieel is om jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit te beperken en repressief op te treden.

De samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners is verder versterkt, waardoor signalen sneller worden opgepakt en passende ondersteuning tijdig kan worden ingezet.

Een belangrijke ontwikkeling hierin was de vaststelling van het convenant Jeugdgroepen door de vier gemeenten van Achterhoek Oost, in samenwerking met het Openbaar Ministerie en politie basisteam Achterhoek Oost. Hiermee is de gezamenlijke aanpak van jeugdgroepen verder verstevigd en zijn afspraken vastgelegd over signalering, informatie-uitwisseling en interventies. Ook is blijvend geïnvesteerd in preventie en weerbaarheid onder jongeren. Zo verzorgden politie en handhaving gezamenlijk lessen vanuit het Educatief Programma Jongeren (EPJO) op basisscholen en werd samengewerkt met Halt om jongeren bewust te maken van de gevolgen van grensoverschrijdend en strafbaar gedrag. Deze inzet draagt bij aan het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit en aan het versterken van de weerbaarheid van jongeren.

©Arjan Almekinders

2.4 DIGITALE VEILIGHEID

In de afgelopen beleidsperiode is ingezet op het vergroten van de digitale weerbaarheid van inwoners, bedrijven en instellingen. Daarbij stond de ambitie centraal om het slachtofferschap van digitale criminaliteit te verminderen door bewustwording te vergroten en inwoners handelingsperspectief te bieden bij digitale dreigingen.

Samen met regionale en landelijke partners is aandacht besteed aan voorlichting en bewustwording rondom cybercriminaliteit, zoals online fraude, phishing, helpdeskfraude en andere vormen van digitale oplichting. Via campagnes, informatievoorziening en preventieve activiteiten zijn inwoners en ondernemers gewezen op digitale risico's en manieren om zich hiertegen te beschermen. De afgelopen jaren hebben laten zien dat digitale criminaliteit een steeds grotere impact heeft op de samenleving en dat blijvende aandacht voor digitale weerbaarheid noodzakelijk is. Er zijn meerdere stappen gezet in bewustwording en preventie. Er wordt binnen Achterhoek Oost actief samengewerkt op het gebied van digitale veiligheid, onder andere via het digitale zeswekelijkse overleg tussen gemeente en politie. Waar nodig sluit ook de bibliotheek hierbij aan. Vanuit deze samenwerking zijn verschillende bewustwordings- en preventieactiviteiten georganiseerd, gericht op diverse doelgroepen.

Zo wordt jaarlijks in samenwerking met de gemeente en politie een theatervoorstelling door een theatergroep georganiseerd, waarin inwoners praktische tips krijgen om digitale criminaliteit te voorkomen.

Voor jongeren wordt jaarlijks het Mobiel Media Lab door de politie ingezet, waarbij eerstejaarsleerlingen van het voortgezet onderwijs voorlichting krijgen over het veilig en bewust gebruik van social media en andere digitale toepassingen. Ook zijn activiteiten met VR-brillen georganiseerd en zijn initiatieven zoals gamen met de politie ingezet om jongeren op een laagdrempelige manier bewust te maken van digitale veiligheid.

Voor ondernemers is het Cyberontbijt geïntroduceerd. Tijdens deze bijeenkomsten ervaren ondernemers onder andere hoe eenvoudig een bedrijf gehackt kan worden en krijgen zij inzicht in de risico's, aandachtspunten en mogelijke maatregelen om zich hiertegen te beschermen. Veel van deze activiteiten zijn uitgevoerd in het kader van de landelijke campagne #EchtNietVandaag en zijn gericht op het vergroten van kennis, bewustwording en handelingsperspectief rondom digitale veiligheid en het voorkomen van digitale criminaliteit.

Digitale veiligheid staat bovendien niet op zichzelf, maar is steeds meer verweven met andere thema's binnen het IVP. De online wereld speelt bijvoorbeeld een belangrijke rol bij ondermijning, waarbij jongeren online kunnen worden geronseld voor criminele activiteiten. Ook bij polarisatie en radicalisering kunnen online groepen en sociale media een rol spelen. De laagdrempelige manier waarop mensen online met elkaar in contact komen, maakt het mogelijk om snel grote groepen te bereiken en beïnvloeden. Daarnaast kunnen digitale middelen worden ingezet voor intimidatie, bedreiging, fraude en andere vormen van criminaliteit. Digitale veiligheid is daarmee een thema dat raakt aan meerdere veiligheidsvraagstukken binnen de gemeente en dit IVP.

2.5 LEEFBAARHEID

In de afgelopen beleidsperiode is ingezet op het vergroten van de leefbaarheid door overlastsituaties vroegtijdig en gezamenlijk aan te pakken. De samenwerking met politie, woningcorporaties, buurtbemiddeling en andere partners is versterkt en er is meer wijkgericht gewerkt. Boa's waren vaker zichtbaar en aanspreekbaar in de wijken, waardoor signalen sneller konden worden opgepakt. Waar mogelijk is ingezet op preventie en bemiddeling en waar nodig zijn handhavingsinstrumenten toegepast.

De afgelopen beleidsperiode is daarnaast duidelijk geworden dat maatschappelijke ontwikkelingen en spanningen steeds vaker hun weerslag hebben op de lokale leefbaarheid en openbare orde. De gemeenten hebben in deze periode te maken gehad met een groot aantal protesten en demonstraties, waarbij verschillende maatschappelijke opvattingen en zorgen zichtbaar werden. Het faciliteren van het demonstratierecht en het bieden van ruimte aan verschillende geluiden zijn belangrijke uitgangspunten.

Tegelijkertijd vraagt dit om een zorgvuldige balans met het waarborgen van de openbare orde, veiligheid en leefbaarheid. Deze ontwikkelingen onderstrepen het belang van maatschappelijke weerbaarheid. Een weerbare samenleving is in staat om met verschillen van inzicht, maatschappelijke spanningen en veranderingen om te gaan, zonder dat deze onnodig leiden tot polarisatie, escalatie of aantasting van de leefbaarheid.

Dit vraagt om een overheid die zichtbaar en benaderbaar is, signalen uit de samenleving tijdig oppakt en samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en veiligheidspartners werkt aan verbinding en vertrouwen.

Vanuit het IVP wordt hieraan bijgedragen en is leefbaarheid omgezet naar maatschappelijke weerbaarheid. Hierin dragen wij bij door in te zetten op een leefbare en veilige woonomgeving, vroegsignalering, samenwerking en het tijdig herkennen en bespreekbaar maken van maatschappelijke spanningen.

3.

RANDVOORWAARDEN EN AANDACHTSPUNTEN

Naast de beschreven prioriteiten zijn er enkele overkoepelende aandachtspunten die van invloed zijn op de signalering, aanpak en beheersing van veiligheidsvraagstukken binnen Achterhoek Oost. Deze onderwerpen vormen geen afzonderlijke prioriteit, maar worden wel gezien als belangrijke randvoorwaarden voor een effectieve uitvoering van het IVP.

Informatiepositie

Een goede informatiepositie is een belangrijke randvoorwaarde voor een effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken. De komende beleidsperiode wordt daarom ingezet op het verder versterken van de informatiepositie en het datagedreven werken. Door beschikbare data en informatie beter te benutten en met elkaar te verbinden, kunnen ontwikkelingen eerder worden gesignaleerd, prioriteiten beter worden onderbouwd en capaciteit gerichter worden ingezet. Dit draagt bij aan een meer preventieve en effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken.

Capaciteit, prioritering en samenwerking

De beschikbare capaciteit binnen het veiligheidsdomein staat onder druk. De beschikbare politie- en boa-capaciteit is beperkt en organisaties hebben te maken met personele wisselingen. Met name binnen het boa-bestand kan dit gevolgen hebben voor de continuïteit van de werkzaamheden, de lokale kennispositie en de verbinding met inwoners en ketenpartners. Hierdoor kunnen signalen later worden opgepakt en kan de opvolging van veiligheidsvraagstukken onder druk komen te staan.

Tegelijkertijd worden veiligheidsvraagstukken steeds complexer en raken verschillende domeinen steeds meer met elkaar verweven. Dit vraagt om goede samenwerking, afstemming en informatie-uitwisseling tussen betrokken partners. Door de toenemende complexiteit is het bovendien belangrijk om beschikbare capaciteit gericht in te zetten op veiligheidsvraagstukken met de grootste maatschappelijke impact of urgentie. Een gezamenlijk beeld van ontwikkelingen en risico's helpt om signalen tijdig te herkennen, prioriteiten te stellen en langs elkaar heen werken zoveel mogelijk te voorkomen.

Grensoverschrijdende samenwerking

Door de ligging van Achterhoek Oost aan de Nederlandse-Duitse grens hebben verschillende veiligheidsvraagstukken een grensoverschrijdend karakter. Criminaliteit en maatschappelijke ontwikkelingen beperken zich niet tot gemeente-, regio- of landsgrenzen.
Een goede samenwerking en informatie-uitwisseling met Duitse partners draagt bij aan het tijdig signaleren van ontwikkelingen en het gezamenlijk aanpakken van grensoverschrijdende vraagstukken.

De samenwerking met Duitse partners krijgt vorm, maar bevindt zich op veel onderdelen nog in een opbouwende fase. Zo is in 2026 vanuit de aanpak van ondermijning gestart met een structureel overleg met de gemeente Vreden en de Duitse politie. De Euregio ondersteunt deze samenwerking. Het verder versterken en waar mogelijk structureel borgen van deze samenwerking blijft daarom een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode.

©David Tetelepta

4.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

4.1 ONDERMIJNING

De aanpak van de ondermijning blijft een prioriteit voor de komende vier jaar. Alle gemeenten in de Achterhoek zijn sinds 2019 meer samen gaan werken op dit gebied en hebben hun kennis en expertise vergroot. Dat heeft gezorgd voor een regiobrede kennis en expertise.

In de komende periode gaat de aandacht uit naar het verder verbeteren van de informatiepositie, het vergroten van de bewustwording en het inzetten van een breed palet aan bestuurlijke instrumenten.

Binnen Ondermijning ligt de focus op:

- Drugscriminaliteit
- Zorgcriminaliteit
- Milieucriminaliteit

1. Regionale samenwerking en slagkracht versterken

De gemeenten van Achterhoek Oost werken aan een uniforme, structureel geborgde en effectieve aanpak van ondermijnende criminaliteit. Het ITA-O zorgt hierbij voor een extra impuls. Door gezamenlijke controles, kennisuitwisseling en voldoende capaciteit wordt de slagkracht van de deelnemende gemeenten en politie vergroot.

Daarnaast wordt de samenwerking versterkt bij grensoverschrijdende veiligheidsvraagstukken en wordt er geanticipeerd op nieuwe ontwikkelingen en verschijningsvormen van ondermijnende criminaliteit.

2. Een sterke informatiepositie realiseren

De gemeenten werken aan een sterke, actuele en integraal georganiseerde informatiepositie. Signalen vanuit inwoners, ondernemers, gemeentelijke processen en samenwerkingspartners worden beter met elkaar verbonden en geanalyseerd. Hierdoor kunnen risico's sneller worden herkend, kan risicogericht worden gehandeld en kunnen ondermijnende activiteiten effectiever worden voorkomen, verstoord en aangepakt.

3. Het vergroten van de bewustwording zodat signalen eerder worden herkend, gemeld en gezamenlijk worden aangepakt.

Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en gemeentelijke medewerkers en bestuurders zijn zich bewust van de risico's van ondermijnende criminaliteit, herkennen signalen en melden deze tijdig. Door het vergroten van kennis en bewustwording ontstaat een samenleving waarin iedereen actief bijdraagt aan het voorkomen en bestrijden van ondermijning.

4. Bestuurlijke aanpak en preventieve interventies versterken

De gemeenten van Achterhoek Oost zetten bestuurlijke instrumenten actief, consistent en integraal in om ondermijnende criminaliteit te voorkomen, te verstoren en te beëindigen. Door het toepassen van bevoegdheden zoals vergunningverlening, toezicht, handhaving, Bibob-toetsing en andere bestuursrechtelijke maatregelen wordt de overheid minder kwetsbaar voor misbruik en wordt de gelegenheid voor criminele activiteiten verkleind.

4.2 ZORG & VEILIGHEID

De relatie tussen zorg en veiligheid wordt steeds sterker zichtbaar, doordat achter veiligheidsvraagstukken regelmatig sociale, psychische, financiële of maatschappelijke problematiek schuilgaat. Daarnaast kan complexe problematiek leiden tot overlast, onveiligheid, maatschappelijke uitval of onbegrepen gedrag. Hierdoor kan de leefbaarheid onder druk komen te staan, wat kan leiden tot het verstoren van de openbare orde en veiligheid. Een effectieve aanpak van deze vraagstukken vraagt om een sterke verbinding tussen zorg-, veiligheids- en welzijnspartners.

De gemeenten zetten de komende vier jaar in op een integrale aanpak waarbij betrokken partners gezamenlijk optrekken om problemen vroegtijdig te signaleren, risico's te beperken en escalatie te voorkomen. Daarbij staat de inwoner centraal en wordt gekeken naar de samenhang tussen de verschillende leefgebieden. Binnen Zorg & Veiligheid ligt de focus op:

- Personen met onbegrepen gedrag
- Huiselijk geweld en kindermishandeling
- Femicide

1. Een persoonsgerichte aanpak voor inwoners met complexe zorg- en veiligheidsproblematiek in samenwerking met de zorg-, veiligheids- en welzijnspartners

Gemeenten bieden inwoners met complexe problematiek op het snijvlak van zorg en veiligheid tijdig en passende ondersteuning vanuit een persoonsgerichte aanpak. Hierdoor worden de risico's beperkt, worden escalaties voorkomen en staat de veiligheid van betrokkenen centraal. Ondersteuning wordt waar mogelijk dicht bij de inwoner georganiseerd, met oog voor de eigen regie en het netwerk. Wanneer de situatie daarom vraagt, wordt specialistische expertise integraal en domein overstijgend ingezet, zodat inwoners de juiste ondersteuning ontvangen op het juiste moment en op de juiste plek.

2. Versterken van de integrale samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners

Gemeenten, onderwijs, jeugdhulp, Veilig Thuis, welzijnsorganisaties, politie, en andere partners werken vanuit een gezamenlijke zorg- en veiligheidsaanpak. Daarbij wordt expertise gebundeld en informatie zorgvuldig en rechtmatig gedeeld. Door een goede afstemming tussen partners worden risico's vroegtijdig gesignaleerd, passende interventies ingezet en duurzame oplossingen gerealiseerd. Daarnaast wordt de governance binnen het zorg- en veiligheidsdomein herijkt, zodat rollen, verantwoordelijkheden, overlegstructuren en besluitvorming helder zijn belegd en de samenwerking tussen partners verder wordt versterkt.

3. Eerder signaleren en doorbreken van huiselijk geweld en kindermishandeling

De signalering, beoordeling en aanpak van huiselijk geweld, kindermishandeling, femicide en andere vormen van huiselijk geweld worden versterkt. Daardoor kunnen onveilige situaties eerder worden herkend, passende interventies worden ingezet en geweldspatronen duurzaam worden doorbroken. Hierbij wordt gewerkt volgens de uitgangspunten van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, waarin het gezin centraal staat, hulp en bescherming beter worden verbonden en duurzame veiligheid voor kinderen en gezinnen het leidende principe vormt.

Stevige Lokale Teams spelen een belangrijke rol in vroegsignalering, het bieden van passende ondersteuning en het organiseren van een integrale aanpak met betrokken partners.

4.3 JEUGD & VEILIGHEID

Een veilige en kansrijke jeugd vraagt om blijvende aandacht voor de omstandigheden waarin jongeren opgroeien en de ontwikkelingen die daarop van invloed zijn. Jongeren bewegen zich tussen verschillende leefwerelden – thuis, op school, in de openbare ruimte en ook steeds vaker online – waardoor signalen van problematiek niet altijd op één plek zichtbaar zijn.

Jeugd & Veiligheid blijft daarom een belangrijk thema binnen het IVP. De komende beleidsperiode zetten de gemeenten in op het voorkomen van jeugdproblematiek en het tijdig herkennen van kwetsbaarheid. Daarbij is aandacht voor het bieden van perspectief, een gezonde ontwikkeling en een veilige sociale en digitale omgeving. Ouders en opvoeders spelen hierin een belangrijke rol en worden waar passend betrokken. Binnen Jeugd en Veiligheid ligt de focus op:

- Jeugdcriminaliteit en uitbuiting
- Middelengebruik

1. Voorkomen van jeugdproblematiek en criminele uitbuiting

De gemeenten zetten in op het vroegtijdig voorkomen van jeugdproblematiek en criminele uitbuiting, waarbij risicofactoren tijdig in beeld komen en jongeren perspectief wordt geboden om afglijden naar overlast en criminaliteit te voorkomen

2. Integrale samenwerking rondom kwetsbare jongeren

Gemeenten, onderwijs, jeugdhulp, welzijnsorganisaties, politie, ouders, gecertificeerde instellingen en andere partners werken vanuit een gezamenlijke zorg- en veiligheidsaanpak. Vanuit het Toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming staan Stevige Lokale Teams centraal als eerste aanspreekpunt voor kinderen, jongeren en gezinnen. Daarbij is aandacht voor multiproblematiek en onderliggende oorzaken, zodat kwetsbare jongeren en hun gezinnen vroegtijdig en persoonsgerichte ondersteuning ontvangen.

3. Jongeren ondersteunen bij veilig en bewust opgroeien in een veranderende (digitale) samenleving

Jongeren worden ondersteund bij een gezonde normontwikkeling en het maken van bewuste keuzes in hun sociale en digitale leefwereld. Daarbij is aandacht voor voldoende perspectief en mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. Ook ouders en opvoeders worden hierin meegenomen zodat zij jongeren kunnen begeleiden bij grenzen en risico's die horen bij opgroeien in een veranderende (digitale) samenleving.

4. Het terugdringen van middelengebruik onder jongeren.

De gemeenten zetten in op het voorkomen en terugdringen van problematisch middelengebruik onder jongeren, waarbij aandacht is voor bewustwording, het normaliseren van gezonde keuzes en het vroegtijdig herkennen van risicovol gebruik. Daarbij worden ook ouders/opvoeders en de omgeving van jongeren betrokken en is aandacht voor de relatie tussen middelengebruik, overlast en andere veiligheidsproblematiek.

4.4 DIGITALE VEILIGHEID

Digitalisering biedt veel kansen voor inwoners, ondernemers en overheden, maar brengt ook nieuwe veiligheidsrisico's met zich mee. Digitale criminaliteit neemt toe en wordt steeds professioneler. Inwoners kunnen slachtoffer worden van online fraude, terwijl ondernemers en overheidsorganisaties te maken kunnen krijgen met cyberaanvallen, datalekken en andere digitale verstoringen. Daarnaast hebben digitale ontwikkelingen steeds meer invloed op de openbare orde en veiligheid, bijvoorbeeld bij online aangejaagde ordeverstoringen en de verspreiding van desinformatie.

Digitale veiligheid vraagt daarom om een aanpak waarin preventie, bewustwording en weerbaarheid centraal staan. De gemeenten zetten de komende vier jaar in op het versterken van de digitale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de eigen organisatie, het beperken van digitaal slachtofferschap en het tijdig herkennen van nieuwe digitale risico's en ontwikkelingen. Binnen digitale veiligheid ligt de focus op:

- Online aangejaagde ordeverstoring
- Digitale weerbaarheid van jeugd
- Digitale weerbaarheid rondom kunstmatige intelligentie (AI)
- Digitale weerbaarheid van minder digitaal vaardigen

1. De digitale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de gemeentelijke organisatie is structureel versterkt, waardoor digitaal slachtofferschap wordt teruggedrongen.

Gemeenten versterken digitale vaardigheden, bewustwording en veilig online gedrag. Daarbij bieden zij inwoners, ondernemers en medewerkers concrete handvatten om digitale risico's te herkennen en hiernaar te handelen. Extra aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen, zoals jongeren en hun ouders, ouderen en digitaal minder vaardige inwoners, die een verhoogd risico lopen op digitale criminaliteit.

2. Digitale veiligheid is duurzaam verankerd in gemeentelijk beleid, bestuur en uitvoering.

Gemeenten versterken de integratie van digitale veiligheid in beleid, besluitvorming en dagelijkse werkzaamheden. Zij werken samen met interne en externe partners om digitale risico's, cyberincidenten en de maatschappelijke impact van digitalisering effectief te beheersen. Daarbij wordt digitale veiligheid steeds nadrukkelijker meegenomen binnen de verschillende veiligheidsthema's en crisisvraagstukken.

3. Gemeenten herkennen en duiden tijdig nieuwe digitale ontwikkelingen, risico's en dreigingen.

Gemeenten versterken hun vermogen om digitale ontwikkelingen en dreigingen vroegtijdig te signaleren. Zij duiden de mogelijke impact en treffen waar nodig passende preventieve of bestuurlijke maatregelen. Zo blijven gemeenten wendbaar in een snel veranderende digitale omgeving.

4.5 MAATSCHAPPELIJKE WEER-BAARHEID

Een veilige en veerkrachtige samenleving vraagt niet alleen om een overheid die in staat is om risico's en crises het hoofd te bieden. Ook inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere lokale partners hebben hierin een belangrijke rol. Maatschappelijke weerbaarheid gaat over het vermogen van de samenleving om met spanningen, dreigingen en verstoringen om te gaan, deze waar mogelijk op te vangen en zich daarna te herstellen.

De basis hiervoor ligt in sterke sociale verbindingen en onderling vertrouwen. In een weerbare samenleving weten inwoners elkaar te vinden, zijn maatschappelijke signalen zichtbaar en bespreekbaar en werken inwoners, professionals, maatschappelijke organisaties en overheid samen. Een sterk lokaal netwerk van betrokken inwoners en sleutelfiguren draagt bij aan het vroegtijdig herkennen van ontwikkelingen die de veiligheid, leefbaarheid en sociale samenhang onder druk kunnen zetten.

Tegelijkertijd verandert de aard van de risico's waarmee onze samenleving wordt geconfronteerd. Desinformatie, digitale dreigingen, polarisatie en radicalisering kunnen de sociale samenhang en het vertrouwen in de (landelijke) overheid onder druk zetten.

Binnen maatschappelijke weerbaarheid ligt de focus op:

- Polarisatie
- Radicalisering en extremisme
- Naoberschap

1. De gemeenten versterken de weerbaarheid en leefbaarheid door het creëren van een sterk lokaal netwerk dat bijdraagt aan een veilige, veerkrachtige en betrokken gemeenschap.

De gemeenten versterken en verbinden het netwerk van sleutelfiguren in buurten en wijken. Door duurzame relaties en onderling vertrouwen op te bouwen, ontstaat een sterk lokaal netwerk waarin maatschappelijke signalen vroegtijdig worden herkend, inwoners elkaar weten te vinden en gezamenlijk kan worden gehandeld wanneer maatschappelijke spanningen ontstaan. Kortom een 'bondgenoten' gemeenschap c.q. ook wel het promoten van het 'Naoberschap' wat we in de Achterhoek kennen.

2. Inwoners en maatschappelijke partners zijn weerbaarder tegen desinformatie, digitale dreigingen, polarisatie en radicalisering.

Door bewustwording, samenwerking en vroegsignalering worden spanningen tijdig herkend en de impact van polarisatie, desinformatie en radicalisering beperkt.

VERVOLG

In dit IVP zijn de vijf thema's beschreven die de komende vier jaar centraal staan, samen met de focuspunten en de bijbehorende ambities. Na vaststelling van dit IVP, gaan de vier gemeenten aan de slag met het opstellen van het jaarlijkse uitvoeringsplan. Deze wordt vastgesteld door het college en gedeeld met de gemeenteraad.

Het risicoprofiel vormt een sterke basis bij de uitwerking van het jaarlijkse uitvoeringsplan. Samen met de verschillende domeinen worden er zowel aan de voorkant (oorzaken), als aan de achterkant (gevolgen) concrete acties beschreven. Deze worden jaarlijks verantwoord.